

V Bruseli 7. 6. 2017
COM(2017) 295 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Zriadenie Európskeho obranného fondu

ÚVOD

V susedstve EÚ sa zintenzívňuje nestabilita, rastie počet konfliktov a objavujú sa nové bezpečnostné hrozby. Táto situácia sa v blízkej budúcnosti pravdepodobne nezmení. Občania sa čoraz viac spoliehajú na to, že ochranu v rámci svojich hraníc aj mimo nich zabezpečí Európa, pretože tieto výzvy presahujú možnosti jednotlivých členských štátov.

Bezpečnosť európskych občanov je v prvom rade európskou zodpovednosťou. Keďže členské štáty túto skutočnosť uznávajú, znovu investujú do obrany. 28 súčasných členských štátov vynakladá na obranu 1,34 % HDP (v prípade EÚ27 je to 1,32 %) a je jednoznačne potrebné urobiť viac.

S cieľom pripraviť sa na zvládanie budúcich hrozieb a ochrániť svojich občanov musí Európa posilniť svoju strategickú autonómiu. Na to je potrebné rozvíjať kľúčové technológie v kritických oblastiach a strategické spôsobilosti na zabezpečenie vedúceho postavenia v oblasti technológií. Očakávania občanov EÚ možno uspokojiť len prostredníctvom spolupráce na všetkých úrovniach. Podporou spolupráce môže Európska únia pomôcť maximalizovať výsledky a kvalitu investícií členských štátov do obrany.

Z tohto dôvodu predseda Juncker vo svojich politických usmerneniach označil obrannú politiku za jednu z prioritných oblastí činnosti. V roku 2016 položila Európska únia základy silnejšej európskej obrannej politiky. Po globálnej stratégii EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany prijala Komisia ako súčasť komplexného obranného balíka akčný plán v oblasti európskej obrany¹.

V tomto akčnom pláne sa stanovujú opatrenia potrebné na dosiahnutie lepšej európskej spolupráce v oblasti obrany a podporu konkurencieschopnosti obranného priemyslu Európy. Navrhuje sa v ňom zriadenie Európskeho obranného fondu. Týmto fondom by sa malo zabezpečiť, aby sa spolupráca členských štátov stala normou, čo by viedlo k rozvoju a nadobúdaniu kľúčových strategických obranných spôsobilostí. Európska rada privítala iniciatívu, ako aj zámer Komisie predložiť v prvej polovici roka 2017 návrhy na zriadenie Európskeho obranného fondu².

Nadišla chvíľa tento mandát naplniť. Čas plynie rýchlo. Ďalšie plnenie Európskeho obranného fondu sa musí považovať za prioritu.

Postupuje aj úsilie pri príprave okna výskumu Európskeho obranného fondu. V súčasnosti Komisia pripravuje legislatívny návrh európskeho programu rozvoja obranného priemyslu. Zohľadňuje sa v ňom intenzívny dialóg so všetkými zainteresovanými stranami, a najmä členskými štátmi. Úzka spolupráca prebiehala s vysokou predstaviteľkou a Európskou obrannou agentúrou. V tomto oznámení sa predkladajú aj nástroje na podporu spoločného nadobúdania obranných spôsobilostí členskými štátmi. Ďalšie opatrenia sa prijímú v nasledujúcich fázach zriadenia fondu.

Európsky obranný fond sa musí stať kľúčovým faktorom pre budúcnosť európskej obrany. Podporí sa ním úroveň ambícií, ktorú schváli Únia pri zvažovaní rôznych scenárov vytvárania európskej bezpečnostnej a obrannej únie, uvedených v diskusnom dokumente o budúcnosti európskej obrany.³

---

¹ COM(2016) 950.

² Pozri bod 12 záverov Európskej rady z 15. decembra 2016.

³ Pozri diskusný dokument o budúcnosti európskej obrany, COM(2017) 315.

1. Prečo potrebujeme Európsky obranný fond?

Napriek niekoľkým minulým iniciatívam je prostredie európskeho obranného priemyslu charakterizované nedostatočnými úrovňami a kvalitou investícií do rozvoja a obstarávania budúcich spôsobilostí. Členské štáty dostatočne nespokupracujú, viac než 80 % obstarávania a viac než 90 % výskumu a technológií prebieha na vnútroštátnom základe. Pretrváva vysoká miera fragmentácie, v Európe existuje 178 rôznych zbraňových systémov, zatiaľ čo v USA len 30. Nedostatočná koordinácia v oblasti obranného plánovania má za následok neefektívne vynakladanie peňazí daňových poplatníkov, zbytočnú duplicitu a neoptimálnu schopnosť nasadenia obranných síl. Miera výdavkov na obranu sa v jednotlivých členských štátoch do veľkej miery líši. Na dosiahnutie spoločných obranných spôsobilostí je potrebné posilniť solidaritu, okrem iného prostredníctvom zapojenia rozpočtu EÚ.

Úroveň EÚ: Komisia, vysoká predstaviteľka a Európska obranná agentúra (EDA) môže členským štátom významne pomôcť pri koordinácii plánovania a spoločnom rozvoji budúcich spôsobilostí. Zmysluplné budú tieto kroky:

- Systematická identifikácia priorít európskej obrannej spôsobilosti na základe novej úrovne ambícií EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany. Táto úroveň ambícií vychádza z globálnej stratégie EÚ a schválila ju Európska rada⁴. Kľúčovou referenciou na úrovni EÚ bude plán rozvoja spôsobilostí v zrevidovanej podobe z roku 2018. V prípade potreby sa zohľadnia aj iniciatívy regionálnej a medzinárodnej spolupráce, ktoré prispievajú k plneniu priorít EÚ.
- Väčšia transparentnosť a politické smerovanie pri vnútroštátnom plánovaní spôsobilostí. Koordinovaným výročným preskúmaním v oblasti obrany (CARD) sa podporí kvalitnejšia koordinácia pri plánovaní obrany štátu a lepšia európska spolupráca v oblasti obrany.
- štrukturálny posun smerom ku kvalitnejšej spolupráci v oblasti obrany by mali zabezpečiť spoločné mechanizmy financovania, ktoré sa predpokladajú v Európskom obrannom fonde.

Koordinácia investičných rozhodnutí vyžaduje spoločné vymedzenie potrieb a priorít. To zostane v právomoci členských štátov. Niektoré z týchto priorít sa už identifikovali, ako napríklad diaľkovo riadené letecké systémy (dróny), schopnosť dopĺňovania palivo za letu, satelitná komunikácia a kybernetické otázky.⁵ Tieto priority sa schválili v globálnej stratégii EÚ, v ktorej sa identifikovali ďalšie prioritné oblasti spôsobilostí, do ktorých musí Európa investovať a ktorých spoločný vývoj musí podporovať, vrátane týchto: spravodajská činnosť, sledovanie a prieskum, autonómny prístup do kozmického priestoru a trvalé pozorovanie Zeme, ako aj námorná bezpečnosť.

Intenzívnejšia koordinácia investícií medzi členskými štátmi v rámci priemyselného cyklu je mimoriadne dôležitá od výskumu a vývoja prototypov až po nadobúdanie obranných spôsobilostí. Podporí sa ňou vyššia efektívnosť národných výdavkov na obranu, maximalizujú inovácie dosahovaním väčšieho rozsahu, zníži riziko duplicit, posilní interoperabilita medzi ozbrojenými silami a podnieti väčšia štandardizácia vybavenia. Umožní sa ňou aj rozdelenie rizika a nákladov.

⁴ Závety Európskej rady z 15. decembra 2016 a závety Rady zo 14. novembra 2016 o vykonávaní globálnej stratégie EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany.

⁵ Pozri závety Európskej rady z 20. decembra 2013.

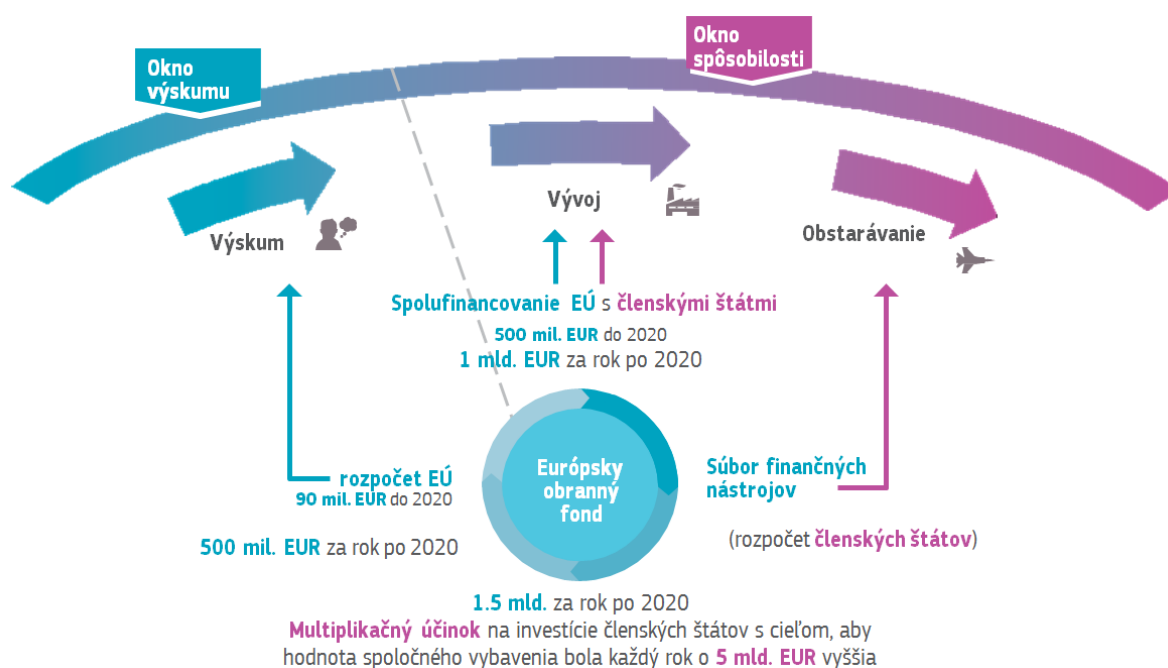
Preto sa má Európsky obranný fond zameriavať na poskytovanie potrebných stimulov v každom štádiu priemyselného cyklu. Kľúčovým ukazovateľom jeho úspechu bude preto významný nárast podielu projektov spolupráce v oblasti obrany na celkových výdavkoch na obranu⁶. Fond musí prispievať k rozvoju technologických zručností a poskytovať stimuly na vytváranie integrovaných a konkurencieschopných cezhraničných dodávateľských reťazcov. Možná doplnkovosť s civilným využívaním a príslušnými európskymi programami civilnej podpory sa preskúma v rámci cyklu programovania a dosahovania výsledkov. Tým sa zabezpečí najefektívnejšie využívanie a doplnkovosť európskych zdrojov v rámci civilného aj vojenského výskumu, inovácií a úsilia pri nasadzovaní. Mimoriadne dôležitá bude doplnkovosť s ostatnými bezpečnostnými politikami EÚ vrátane kybernetickej bezpečnosti.

2. Čo je Európsky obranný fond?

Európsky obranný fond pozostáva z dvoch právne odlišných, ale vzájomne sa dopĺňajúcich okien (pozri obr. č. 1). Obe sa zavádzajú postupne. Okná bude koordinovať koordinácia rada, v ktorej bude zastúpená Komisia, vysoká predstaviteľka, členské štáty, Európska obranná agentúra a v príslušných prípadoch aj priemysel. Podpora poskytovaná z rozpočtu EÚ bude prispôbená na mieru fáze dotknutého priemyselného cyklu.

Jednotlivé programy a nástroje pripravené v rámci okna výskumu a okna spôsobilosti budú inkluzívne a otvorené účasti príjemcov zo všetkých členských štátov. Mimoriadne dôležité je zabezpečiť, aby mohli všetky spoločnosti, bez ohľadu na svoju veľkosť a pozíciu v Únii, využívať dostupné nástroje. Využívať by ich mali najmä MSP, ktoré sú ústredným prvkom inovácií v Európe a dôležitou súčasťou dodávateľských reťazcov.

Obr. č. 1: Európsky obranný fond

Z okna výskumu sa už začína financovať spoločný výskum inovačných obranných produktov a technológií na úrovni EÚ. Prvé kroky vedúce k budúcemu programu sa už uskutočnili spustením pilotného projektu a prípravnej akcie s celkovým očakávaným rozpočtom 90

⁶ V súčasnosti tvorí podiel spoločných projektov na európskom obstarávaní obranného vybavenia približne 22,1 %. 90 % týchto spoločných projektov je európskych, čo predstavuje investície vo výške 5,1 miliardy EUR.

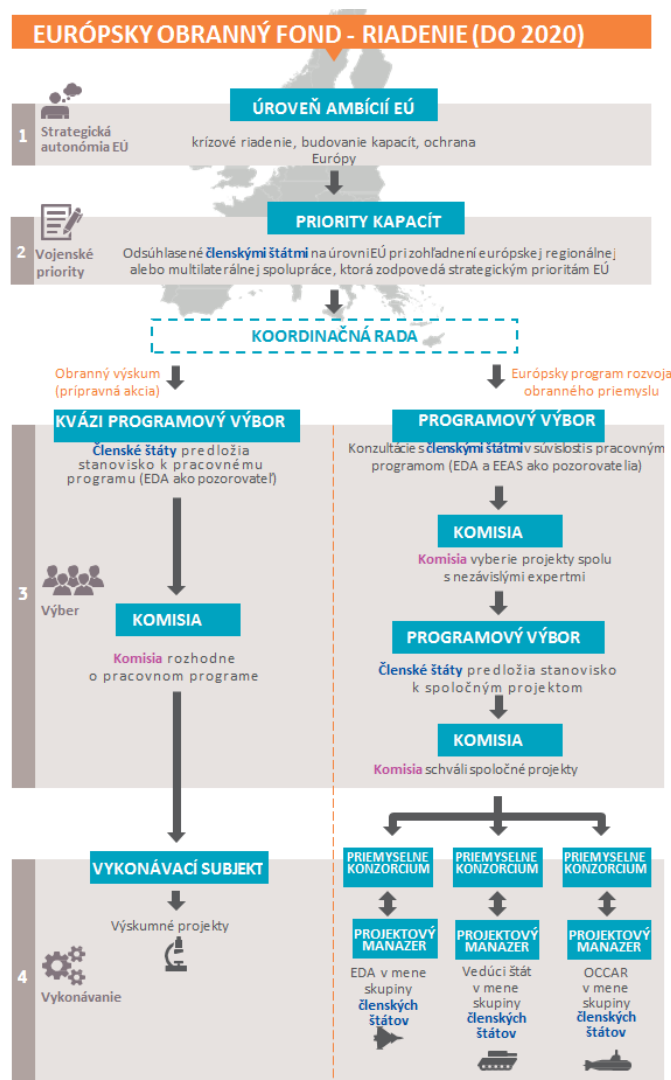
miliónov EUR na tri roky⁷. V projektoch financovaných z fondu, ku ktorým môžu patriť projekty vypracované v rámci stálej štruktúrovanej spolupráce (PESCO), sa zohľadňujú priority obrannej spôsobilosti schválené členskými štátmi v rámci EÚ. Budú v plnej výške financované z rozpočtu EÚ prostredníctvom osobitného programu EÚ v rámci nasledujúceho viacročného finančného rámca (VFR). Odhadovaný rozpočet bude približne 500 miliónov EUR ročne. Návrh tohto programu výskumu v oblasti obrany sa vypracuje v priebehu roka 2018, aby mohol začať fungovať od 1. januára 2021. Budúci program výskumu v oblasti obrany bude využívať na mieru prispôbenú štruktúru riadenia, v ktorej sa zohľadnia špecifiká sektora obrany. Vypracuje sa na základe skúseností získaných z pilotného projektu, prípravnej akcie a štruktúr riadenia v rámci programu Horizont 2020.

Okno spôsobilosti, ktoré by sa zo strednodobého hľadiska malo zameriavať na dosiahnutie referenčnej sumy 5 miliárd EUR ročne, podporí spoločný rozvoj a spoločné nadobúdanie kľúčových obranných spôsobilostí. Pri týchto činnostiach sa dodržia priority obrannej spôsobilosti schválené členskými štátmi v rámci EÚ. Hoci príspevky na okno spôsobilosti budú pochádzať najmä z členských štátov, z rozpočtu EÚ sa bude stimulovať spolupráca v oblasti obrany prostredníctvom znižovania rizika v počiatočných štádiách cyklu priemyselného rozvoja. Takýmito príspevkami, ktoré sa budú poskytovať z programu rozvoja obranného priemyslu, sa podporí konkurencieschopnosť európskeho obranného priemyslu. Budú sa v nich formou finančnej páky využívať finančné prostriedky z členských štátov na podporu európskeho obranného priemyslu pri spúšťaní a vykonávaní projektov rozvoja na základe spolupráce. Požiadavkou na spoločný finančný záväzok pri ďalšom rozvoji a zabezpečovaní obstarávania finálneho produktu alebo technológie členskými štátmi sa finančné prostriedky a investície EÚ nasmerujú na životaschopné projekty v prioritných oblastiach. Množstvo možností na riešenie rôznych potrieb členských štátov pri spúšťaní spoločných vývojových programov po fáze prototypu, ako aj pri spoločnom nadobúdaní, poskytne súbor finančných nástrojov.

---

⁷ C(2017) 2262.

Obr. č. 2: Riadenie európskeho obranného fondu do roku 2020

3. Smerom k oknu výskumu fondu: podpora výskumu v oblasti obranných produktov a technológií

Výskum v oblasti obrany je nevyhnutným predpokladom rozvoja budúcich kľúčových spôsobilostí, preklenutia technologických rozdielov, a tým aj riešenia budúcich bezpečnostných hrozieb, ktorým bude Európa čeliť. Pomáha rozvíjať základné technologické know-how a zručnosti.

Komisia zmobilizuje finančné prostriedky EÚ na podporu a doplnenie programov výskumu v oblasti obrany štátov. Budú zamerané na spoločné výskumné činnosti v oblasti obrany a technologického rozvoja, ako aj na stimuláciu spolupráce medzi subjektmi v oblasti výskumu a technológií z celej Európy, pričom sa zohľadnia priority obrannej spôsobilosti schválené členskými štátmi v rámci EÚ. Bude sa presadzovať dvojstupňový prístup: Prvotná prípravná akcia týkajúca sa výskumu v oblasti obrany bude viesť k zásadnejšiemu programu výskumu EÚ v oblasti obrany v rámci nasledujúceho viacročného finančného rámca.

a) Prípravná akcia týkajúca sa výskumu v oblasti obrany

Rozhodnutie o financovaní, ktorým sa spúšťa prípravná akcia týkajúca sa výskumu v oblasti obrany, bolo prijaté 11. apríla⁸. Spolu s pilotným projektom je to prvýkrát, čo sa z rozpočtu EÚ podporujú opatrenia na výskum a technológie v oblasti obrany.

Na rok 2017 sa schválil rozpočet vo výške 25 miliónov EUR. Na rok 2018 navrhla Komisia rozpočet vo výške 40 miliónov EUR a na rok 2019 vo výške 25 miliónov EUR (celkovo 90 miliónov EUR). Prípravná akcia sa bude zameriavať na oblasti výskumu⁹, ktoré sú mimoriadne dôležité na zabezpečenie pokroku pri rozvoji kľúčových obranných systémov. Na základe priorít stanovených členskými štátmi, aj prostredníctvom agentúry EDA, ide o projekt demonštrácie technológie výskumu v oblasti obrany a viaceré opatrenia v oblastiach kritických obranných technológií, budúcich a nových prelomových technológií, štandardizácie a interoperability. Financovať sa bude aj strategické prognózovanie technológií.

Vykonávanie ročných pracovných programov prípravnej akcie riadi agentúra EDA v mene Komisie podľa dohody o delegovaní podpísanej 31. mája. Má cenné poznatky a skúsenosti vyplývajúce z organizácie a riadenia výskumných projektov v oblasti obrany. Agentúra EDA okrem toho pomáha členským štátom a Komisii pri vymedzovaní tém výskumu a podporí využívanie výsledkov výskumu.

Pri vykonávaní prípravnej akcie bude Komisii pomáhať skupina odborníkov z členských štátov a poradná skupina odborníkov z priemyselných, výskumných a technologických organizácií, akademickej obce, agentúra EDA a ESVČ.

Na základe dôkladných konzultácií s členskými štátmi a obranným priemyslom sa vypracovali osobitné spôsoby vykonávania, pri ktorých sa zohľadňujú špecifiká výskumných činností v oblasti obrany. Podpora EÚ bude mať prevažne formu grantov. V súčasnosti sa uverejňujú prvé výzvy na prekladanie návrhov. Návrhy sa vyhodnotia na základe excelentnosti, vplyvu a kvality, ako aj efektívnosti ich vykonávania. Skupina odborníkov na etické a právne otázky v oblasti obrany preskúma ich etické, právne alebo spoločenské aspekty.

Predpokladá sa, že prvé dohody o grantoch sa podpíšu na konci roka 2017. Komisia bude každoročne skúmať pokrok dosiahnutý pri vykonávaní prípravnej akcie.

Dosiahnuté ciele:

- dohoda s Európskym parlamentom a Radou týkajúca sa vyčlenenia 25 miliónov EUR na rok 2017 na prípravnú akciu,
- prijatie rozhodnutia o financovaní, ktorým sa spúšťa prípravná akcia,
- dohoda o pracovnom programe a podmienkach účasti (zohľadnená vo výzvach na predkladanie návrhov a vzoroch dohôd o grantoch),
- podpis dohody o delegovaní s agentúrou EDA,
- uverejnenie prvých výziev na predkladanie návrhov. Výzvy sa zameriavajú prevažne na technologickú demonštráciu systémov bez posádky v námornom prostredí a na ochranu vojsk a systémov pre vojakov.

⁸ C(2017) 2262.

⁹ Tieto opatrenia sa budú identifikovať v technologických zoskupeniach autonómnych platforiem, C4ISR (velenie, riadenie, komunikácia, výpočtová technika, spravodajská činnosť, sledovanie a prieskum), účinkov, ochrany vojsk a systémov pre vojakov.

Ďalšie kroky:

- podpis prvých dohôd o grantoch – december 2017,
- zabezpečenie rozpočtu na roky 2018 a 2019 s cieľom dosiahnuť celkovú výšku 90 miliónov EUR na obdobie rokov 2017 – 2019.

b) Smerom k osobitnému programu výskumu EÚ v oblasti obrany

Hoci je prípravná akcia nevyhnutým prvým krokom, časovo a rozsahovo zostane obmedzená. Jej cieľom bude preukázať pridanú hodnotu výskumu a technológií v oblasti obrany financovaných z prostriedkov EÚ a pripraviť pôdu pre osobitný program výskumu EÚ v oblasti obrany v rámci nasledujúceho viacročného finančného rámca (po roku 2020). Tento prechod bude sprevádzať rozsiahla konzultácia so všetkými zainteresovanými stranami vrátane inštitúcií EÚ. Tento dialóg Komisia podporí aj konzultáciou so skupinou odborníkov, ktorá sa zriadi v súvislosti s prípravnou akciou o kľúčových prvkoch budúceho programu výskumu v oblasti obrany.

Budúci program výskumu v oblasti obrany sa bude zameriavať na ciele výskumné činnosti, ktorými sa podporí rozvoj obranných produktov a inovačných technológií. Mal by byť zameraný na spôsobilosť a na kritické obranné technológie, ako aj na prieskumný a prelomový výskum s potenciálom posilniť vedúce postavenie európskeho obranného priemyslu v oblasti technológií. Členské štáty s pomocou agentúry EDA identifikujú priority obrannej spôsobilosti a priority v oblasti výskumu a technológií. Komisia ich zohľadní v budúcom programe výskumu v oblasti obrany. Projekty sa budú vyberať s pomocou odborníkov na základe vymedzených kritérií, ako sú excelentnosť a vplyv, a zvyčajne budú vyžadovať nadnárodnú spoluprácu. Budúci program by mal pritiahnúť širokú škálu najrôznejších účastníkov vrátane MSP.

Bude potrebné určiť presný vzťah k programu, ktorý bude nástupcom programu Horizont 2020. Financovanie programu výskumu v oblasti obrany by malo byť oddelené od civilného programu výskumu a nemalo by ho ovplyvňovať.

Ak má budúci program výskumu v oblasti obrany splniť očakávania verejnosti a zohľadňovať vysokú úroveň ambícií, potrebuje ambiciózne rozpočet. V akčnom pláne v oblasti európskej obrany Komisia uviedla referenčnú sumu 500 miliónov EUR ročne. EÚ by sa tak stala jedným z najväčších investorov do výskumu a technológií v oblasti obrany v Európe a prvým investorom do spoločného výskumu v oblasti obrany.

Skúsenosti s riadením pilotného programu a prípravnej akcie poskytnú usmernenia týkajúce sa budúcej úlohy agentúry EDA a celkového riadenia budúceho programu v súvislosti s nadväzujúcim programom. Pri zohľadňovaní existujúcich štruktúr a odborných znalostí sa zväžia rôzne možnosti zapojenia zainteresovaných strán z priemyslu do prípravy a vykonávania programu.

Ďalšie kroky:

- pokračujúci dialóg s členskými štátmi, Európskym parlamentom, Radou, agentúrou EDA, priemyslom, výskumnými a technologickými organizáciami, ako aj ďalšími stranami zainteresovanými na príprave programu,
- prijatie návrhu spoločne s posúdením vplyvu v roku 2018 vzhľadom na nasledujúci viacročný finančný rámec.

4. Smerom k oknu spôsobilosti fondu: podpora spoločného rozvoja a spoločného nadobúdania kľúčových obranných spôsobilostí

Hospodárske argumenty na podporu spoločného rozvoja a obstarávania je silný, ale aj výzvy sú náročné. Programy spolupráce v oblasti rozvoja a obstarávania vyžadujú spoločné posúdenie hrozieb a potrieb, ako aj účinné partnerstvo medzi zúčastnenými členskými štátmi a priemyslom. Spoločné investície, či už v štádiu rozvoja alebo obstarávania, vyžadujú aj určitú úroveň synchronizácie plánovania obrany štátu a rozpočtových cyklov. Od dôležitých investičných rozhodnutí môžu odrádzať vysoké počiatočné náklady a dlhé časové horizonty projektov.

Niektoré projekty rozvoja v oblasti obrany, ktoré sú nevyhnutné na vytvorenie kľúčových budúcich spôsobilostí, nepokročili ani napriek tomu, že počiatočné štádiá výskumu a technológií sa už financovali. Preto je osobitne dôležité preklenúť medzeru medzi výskumom a vývojom, t. j. zabezpečiť ďalší rozvoj výsledkov výskumu na dosiahnutie potrebnej spôsobilosti. Táto fáza cyklu skutočne obsahuje významné technické a finančné riziká, ktoré jednotlivé členské štáty nie sú ochotné alebo schopné podstupovať. Vývoj a testovanie prototypov vyžaduje vysoké počiatočné náklady, pričom v tomto štádiu existujú značné technologické riziká. V rámci spoločných programov spolupráce sa tieto výzvy prekonávajú jednoduchšie, čo často prináša úspechy pri vyvíjaní najmodernejších spôsobilostí, ktoré sa v súčasnosti využívajú v ozbrojených silách členských štátov.

Ukážkovým príkladom je európska spolupráca v oblasti raketových technológií: investície do riadených striel s plochou dráhou letu Storm Shadow/SCALP alebo striel vzduch-vzduch Meteor a IRIS-T ukazujú, že spoločné programy môžu významne prispievať k dosahovaniu úspor z rozsahu, štandardizácie a interoperability.

Strela typu Meteor, ktorou disponuje švédske letectvo od roku 2016, sa považuje za jednu z najvýkonnejších striel vzduch-vzduch na boj nad rámec vizuálnej vzdialenosti. Bola vyvinutá tak, aby spĺňala potreby šiestich členských štátov (Spojené kráľovstvo, Nemecko, Taliansko, Francúzsko, Španielsko a Švédsko) a budú ňou vybavené minimálne tri európske platformy¹⁰.

Projekty ako Eurofighter Typhoon dokazujú aj to, že spoločné európske programy v oblasti obrany môžu viesť aj k širším hospodárskym prínosom. V štúdiu o programe Typhoon¹¹ sa odhadovalo, že v zúčastnených členských štátoch priniesol vznik približne 100 000 pracovných miest, pričom veľkú časť tvorili vysokokvalifikovaní pracovníci. Znamenal tiež významné technologické prínosy a vedľajšie efekty a podnietil vznik vedľajších efektov, ako aj zručností, ktoré sú do veľkej miery prenosné do iných sektorov, a dokonca prispel aj k zavedeniu moderných obchodných postupov v priemysle.

Vplyv okna spôsobilosti na konkurencieschopnosť európskeho obranného priemyslu:

- Identifikácia priorít strategických spôsobilostí, a to najmä prostredníctvom plánu rozvoja spôsobilostí v kombinácii s viacročnou schémou financovania, by mala podnietiť investovanie priemyslu do inovácií.
- Okno spôsobilosti by malo uľahčiť prijímanie politických rozhodnutí o spúšťaní programov spolupráce, zrýchliť ich vykonávanie a podporiť inovácie v európskom dodávateľskom reťazci v oblasti obrany.

¹⁰ Eurofighter Typhoon, Dassault Rafale a Saab Gripen. Predpokladá sa aj jej integrácia do stíhacích lietadiel Lockheed F-35 Lightning II.

¹¹ Hartley, The industrial and economic benefits of Eurofighter Typhoon (Priemyselné a hospodárske prínosy projektu Eurofighter Typhoon), University of York, York, 2008.

- Okno spôsobilosti by malo podnietiť zoskupovanie dopytu, čo bude nakoniec viesť k spoločným priemyselným podnikom a potenciálnej konsolidácii európskeho priemyselného prostredia.
- Okno spôsobilosti by malo podnietiť spoločný nákup, čo európskemu obrannému priemyslu umožní dosiahnuť úspory z rozsahu, a tým posilniť jeho celosvetovú konkurencieschopnosť.

a) Podpora spoločného rozvoja prostredníctvom európskeho programu rozvoja obranného priemyslu

Okno spôsobilosti bude zamerané na členské štáty, ich potreby a zdroje. EÚ však môže doplniť vnútroštátne financovanie a poskytnúť stimuly na spustenie spoločných vývojových projektov. Významným krokom týmto smerom je súčasný návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zavádza európsky program rozvoja obranného priemyslu. V návrhu sa predpokladá rozpočet vo výške 500 miliónov EUR na dva roky, z toho 245 miliónov EUR na rok 2019 a 255 miliónov EUR na rok 2020.

Z európskeho programu rozvoja obranného priemyslu sa bude spolufinancovať časť nákladov na vývoj. Suma 500 miliónov EUR v rámci programu tak môže viesť k významnej celkovej investícii vo výške minimálne 2,5 miliardy EUR za dva roky vo fáze vývoja spoločných obranných spôsobilostí.

Z európskeho programu rozvoja obranného priemyslu sa podporí priemysel vo fáze rozvoja spoločných investícií do najmodernejších produktov a technológií. Z programu sa môže podporiť aj vývoj komerčných inovácií v budúcich projektoch v oblasti obrany, ako sú umelá inteligencia, veľké dáta (big data), kybernetická obrana, robotika a využitie superpočítačov.

Z projektov spolupráce vypracovaných príjemcami programu sa bude musieť prispievať k plneniu bezpečnostných a obranných záujmov EÚ, a to najmä vzhľadom na priority spôsobilosti, ktoré spoločne schválili členské štáty na úrovni EÚ (prostredníctvom plánu rozvoja spôsobilostí), pričom sa zohľadní aj európska regionálna alebo mnohostranná spolupráca zodpovedajúca strategickým prioritám EÚ. Keďže ich cieľom je zvýšiť konkurencieschopnosť nášho obranného priemyslu, mali by pomôcť pri dosahovaní úroveň ambícií v oblasti bezpečnosti a obrany, ktorá bola stanovená v globálnej stratégii pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ v rámci krízového riadenia a ochrany Európy.

Program doplní okno výskumu podporou opatrení zameraných na činnosti po výskume na základe spoločných technických požiadaviek. Pomôže priemyslu pri spúšťaní spoločných vývojových programov alebo modernizovaní existujúcich programov, a to prostredníctvom opatrení na podporu vymedzenia spoločných technických požiadaviek, štúdií o uskutočniteľnosti a vývoja a testovania prototypov. Možno ho použiť aj pri priemyselných a technologických výzvach, ako aj hospodárskej súťaži na úrovni celej EÚ, s cieľom využiť výhodu rozmanitosti európskej technologickej a priemyselnej základne. Mal by podporovať inovačné MSP a uľahčovať ich začlenenie do európskych dodávateľských reťazcov. Mal by znížiť fragmentáciu, ktorá môže obmedzovať úspory z rozsahu a cezhraničné používanie. Finančná podpora môže mať najmä podobu grantov alebo finančných nástrojov. Z programu sa bude hradíť len časť nákladov na rozvoj.

Program sa bude spočiatku týkať obdobia rokov 2019 – 2020. Oprávnené budú iba projekty, na ktorých sa zúčastňujú minimálne tri spoločnosti aspoň z dvoch členských štátov. Spoločné projekty môže riadiť projektový manažér vybraný členskými štátmi, ktoré sa podieľajú na financovaní projektu. Program sa bude týkať rôznych druhov projektov. Mal by byť prínosný pre veľké spoločnosti aj MSP zo sektora obrany a zabezpečovať začlenenie podnikov a členských štátov. Posilní sa tak cezhraničná spolupráca v rámci priemyslu a prispeje ku

konkurencieschopnosti celého obranného priemyslu. Preto sa časť celkového rozpočtu použije na projekty, ktorými sa umožňuje cezhraničná účasť MSP.

Na základe počiatočných skúseností sa v rámci nasledujúceho viacročného finančného rámca pripraví prepracovanejší program. Budúci program sa môže týkať širšieho rozsahu projektov než súčasný, ktorý je obmedzený rozsahom a trvaním.

Pokiaľ ide o riadenie, za celkové vykonávanie programu bude zodpovedať Komisia. Niektoré úlohy však môže zveriť vykonávaciemu orgánu. Pri identifikácii priorít spôsobilosti, ako aj pri harmonizácii technických požiadaviek, bude kľúčovú úlohu zohrávať agentúra EDA. Ako pozorovateľ sa bude zúčastňovať práce programového výboru zloženého zo zástupcov členských štátov, ako aj práce poradnej skupiny zloženej zo zástupcov priemyslu a ďalších odborníkov zo sektora obrany. Okrem toho sa bude na programe, ako aj na práci programového výboru v súlade s platnými pravidlami podieľať aj ESVČ. Programový výbor poskytne Komisii stanovisko k ročnému pracovnému programu a k prideleniu prostriedkov na vybrané opatrenia v oblasti spolupráce.

Program zabezpečuje synergie s pilierom spôsobilosti v rámci stálej štruktúrovanej spolupráce (PESCO). PESCO je jedným z kľúčových nástrojov zmluvy, ktorý slúži na dosahovanie úrovne ambícií EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany, zvyšovanie operačnej spôsobilosti EÚ a podporu kvalitnejšej spolupráce a účinnosti pri rozvoji obranných spôsobilostí. Projekty vypracované v súvislosti s PESCO zabezpečia kontinuálnu posilnenú spoluprácu medzi podnikmi v rôznych členských štátoch a priamo prispievajú k cieľom programu, v ktorom sa potom môže počítať so zvýšenou mierou financovania daných projektov.

Keďže sa však program zameriava na široký rozsah projektov, účasť na PESCO nebude podmienkou získania podpory v rámci programu. Podpora sa môže zviazať aj pre ďalšie projekty prispievajúce k rozvoju spoločne odsúhlasených priorít spôsobilosti vrátane projektov realizovaných v rámci agentúry EDA alebo na základe regionálnej spolupráce v súlade s bezpečnostnými a obrannými záujmami EÚ.

Ďalšie kroky:

- diskusia s členskými štátmi o začatí priprav radu možných projektov, ktoré by mohli byť podporené v rámci európskeho programu rozvoja obranného priemyslu,
- rýchle preskúmanie a prijatie spoluzákonodarcami. Na dosiahnutie tohto cieľa bude potrebná silná podpora Európskeho parlamentu a Rady. Komisia preto navrhne začlenenie európskeho programu rozvoja obranného priemyslu medzi legislatívne priority, aby sa vo všetkých troch inštitúciách uprednostnil. Dohoda s Európskym parlamentom a Radou uzatvorená najneskôr začiatkom roka 2018 umožní financovanie prvého projektu v roku 2019;
- vypracovanie ambicióznejšieho programu rozvoja obranného priemyslu v nasledujúcom viacročnom finančnom rámci spoločne s posúdením vplyvu, ktorý bude mať referenčnú sumu 1 miliarda EUR ročne, aby boli možné významné celkové ročné investície do spoločných obranných spôsobilostí v Európe.

b) Pohľad do budúcnosti: príprava pôdy na spoločné nadobúdanie spôsobilostí

Rozvoj a nadobúdanie obranných spôsobilostí sú zákonite prepojené, a to najmä z finančného hľadiska. Ak bude chcieť priemysel využiť podporu v rámci európskeho programu rozvoja obranného priemyslu, bude musieť preukázať, že členské štáty sa zaviazali spoločne financovať ďalší rozvoj oprávnených opatrení a koordinovane obstarávať finálny produkt alebo technológiu, a to aj prostredníctvom spoločného obstarávania, ak je to potrebné. Takýmto záväzkom sa zabezpečí poskytnutie príspevku z rozpočtu EÚ iba projektom, pri

ktorých sa dá na jednej strane odôvodnene očakávať, že vývoj vyústi do obstarávania, a na strane druhej sa na základe spolupráce optimalizujú investície a zabezpečia synergie.

Obstarávanie zostane v podstate v právomoci členských štátov. Preto je potrebné preskúmať ďalšie stimuly na podporu spoločného nadobúdania obranného vybavenia, ktorého výhody spočívajú v interoperabilite, úsporách z rozsahu, podpore životaschopnej európskej priemyselnej základne, úsporách vyplývajúcich zo životného cyklu z hľadiska údržby, logistickej podpore, vzdelávacích zariadeniach a štruktúre velenia. Takýmito stimulmi by sa mohli uľahčiť aj riešenia v oblasti vybavenia patriaceho viacerým krajinám a spoluvlastníctva, ktoré by mohli byť obzvlášť vhodné pri spôsobilostiach bez trvalého využitia (napr. kapacity na strategickú prepravu).

Súbor finančných nástrojov

Hoci je úloha rozpočtu EÚ pri nadobúdaní obranných spôsobilostí nevyhnutne obmedzená, Komisia môže členské štáty podporiť v mnohých ohľadoch, najmä tým, že im pomôže zaviesť najvhodnejšie a nákladovo úsporné finančné opatrenia na spoločné nadobúdanie obranných spôsobilostí. V súčasnosti sa o spoločných projektoch obstarávania medzi zapojenými členskými štátmi rokuje a tieto projekty sa vykonávajú najmä na báze *ad hoc*. Vedomosti a najlepšie postupy týkajúce sa finančných podmienok sa systematicky nezaznamenávajú, neštandardizujú a nevymieňajú, čo by bolo v prospech všetkých členských štátov. Okrem toho, hoci majú členské štáty rozsiahle vnútroštátne poznatky a odborné znalosti, pokiaľ ide o realizáciu obstarávania v oblasti obrany štátu, v prípade spoločných projektov im chýbajú odborné poznatky aj nástroje. Informácie a nástroje na optimalizáciu finančných podmienok nie sú k dispozícii na jednom mieste. Pre každý spoločný vývojový projekt a projekt obstarávania platia iné požiadavky a každý takýto projekt má iné vlastnosti, preto nie je možné uplatňovať univerzálny prístup. Pri spoločných projektoch sa však množstvo výziev vyskytuje opakovane, a preto by malo zmysel vypracovať súbor nástrojov, ako aj odborných znalostí týkajúcich sa ich využívania v kontexte konkrétneho projektu, ktoré budú dostupné na požiadanie. V spolupráci s členskými štátmi Komisia identifikovala niektoré z najčastejšie sa vyskytujúcich výziev a ich možné riešenia.

- Prvou výzvou je posilnenie synergií a synchronizácia rozpočtových výdavkov: spolupráca medzi členskými štátmi môže viesť k synergiám a úsporám z rozsahu, ale posilneniu takýchto synergií často bráni nedostatočná synchronizácia v plánovaní rozpočtových príspevkov, čo môže následne viesť k neskoršej dostupnosti fiškálnych zdrojov pre spoločné projekty. Túto výzvu možno vyriešiť napríklad zoskupením vnútroštátnych zdrojov na financovanie konkrétnych spoločných projektov¹², ktorým by sa zabezpečila potrebná miera koordinácie rozpočtu a synchronizácie v priebehu dlhých časových období a predišlo by sa nedostupnosti prostriedkov v danom roku.
- Druhá výzva spočíva v spravodlivom rozdelení rizika a nákladov: náklady na vývoj spôsobilostí sa môžu spočiatku „obmedzovať“ na (potenciálne malý) počet zúčastnených členských štátov, a to napriek skutočnosti, že to môže následne priniesť prospech aj ostatným (napr. obstarávanie bežne dostupných zariadení). Je možné vytvoriť mechanizmy, v rámci ktorých by iné členské štáty, ktoré sa zúčastňujú obstarávania spôsobilosti, „kompenzovali“ tieto členské štáty prostredníctvom mechanizmu pokrytia nákladov na rozvoj. K tomu patrí aj možnosť zavedenia

¹² Príkladom mechanizmu zoskupenia je finančný mechanizmus spolupráce agentúry EDA, ktorého zavedenie schválil ministerský riadiaci výbor agentúry EDA 18. mája 2017. Rokovania s členskými štátmi o programovej dohode sa začnú čoskoro.

finančných štruktúr súvisiacich s projektom. V odôvodnených prípadoch môžu tieto štruktúry byť použité aj na emisiu kapitálových nástrojov súvisiacich s projektom (dlhových alebo kapitálových), čím by sa zabezpečila flexibilnejšia štruktúra a úplná dostupnosť zdrojov vtedy, keď sú potrebné.

- Treťou výzvou je predísť finančným obmedzeniam v dodávateľskom reťazci: vývoj spôsobilostí vykonávajú rôzne časti dodávateľského reťazca v oblasti obrany – veľkí systémoví dodávatelia pôsobiaci ako hlavní dodávatelia, ale aj MSP a stredne veľké podniky pôsobiace ako subdodávatelia. Posledne menovaní môžu mať problémy so získavaním prístupu k potrebným finančným prostriedkom. S cieľom prekonať tieto ťažkosti možno na krytie pôžičiek (sub-)dodávateľom v oblasti obrany využiť dobre zacielené finančné nástroje, ako sú napríklad záruky.
- Ďalšiu optimalizáciu a pridanú hodnotu spolupráce medzi členskými štátmi možno dosiahnuť preskúmaním alternatívnych foriem štruktúr konečného vlastníctva spôsobilostí (napr. spoluvlastníctva alebo lízingových štruktúr).

Spoločne budú uvedené nástroje tvoriť súčasť súboru finančných nástrojov Európskeho obranného fondu. Súbor finančných nástrojov bude poskytovať rôzne druhy opatrení, ktoré môžu členské štáty využiť pri riešení výziev v oblasti spoločného vývoja a obstarávania z finančného hľadiska. Súbor finančných nástrojov, pre členské štáty nepovinný, bude konkrétne obsahovať súbor štandardizovaných a vopred vymedzených finančných nástrojov, ktoré môžu členské štáty flexibilne využívať, okrem iného, na spoločné financovanie projektov podporených z rozpočtu EÚ vo fáze prototypu.

V krátkom čase sa zriadi výbor *ad hoc* s členskými štátmi, ktorého úlohou bude vytvárať hotové, štandardizované nástroje, umožňujúce rýchle nasadenie súboru finančných nástrojov v prípade, ak sa ho členské štáty rozhodnú použiť. Môžu k nim okrem iného patriť prvky ako štandardizované vzory, návrhy hlavných prvkov, štandardné nástroje na vytvorenie finančných štruktúr súvisiacich s projektom alebo vzory potrebných rámcových dohôd. Tento výbor *ad hoc* sa bude skladať zo zástupcov ministerstiev obrany a financií/hospodárstva, zástupcov ESVC, agentúry EDA¹³ a ďalších príslušných zainteresovaných strán. V čo najväčšej miere sa budú využívať existujúce štruktúry, mechanizmy a skúsenosti získané členskými štátmi zo spoločného financovania projektov v oblasti obrany, aby sa zabezpečili najlepšie postupy a zabránilo vzniku duplicit. Komisia bude toto úsilie podporovať a vychádzať z odborných poznatkov o použití podobných nástrojov v iných oblastiach politiky, pričom pomôže prispôsobiť tieto nástroje oblasti obrany.

Komisia ďalej zriadi internú pracovnú skupinu, na ktorú sa budú môcť členské štáty obracať so žiadosťou o pomoc pri uplatňovaní súboru finančných nástrojov na konkrétne spoločné projekty obstarávania. Bude napríklad poskytovať poradenstvo o výhodách využívania rôznych foriem finančných nástrojov v rámci finančných štruktúr súvisiacich s projektom vrátane kapitálových platieb vopred a preklenovacieho financovania prostredníctvom emisie nástrojov kapitálového trhu. Pracovná skupina bude okrem toho pôsobiť ako jednotné kontaktné miesto opierajúce sa o odborné znalosti Komisie z iných oblastí, ktoré sú relevantné pre spoločné projekty obstarávania, ako napríklad súlad s právnymi predpismi EÚ v oblasti hospodárskej súťaže a právom obstarávania v oblasti obrany alebo štatistické spracovanie fiškálnych účtov. Pracovná skupina ako taká bude predstavovať jednotné kontaktné miesto v oblastiach odborných znalostí Komisie a na požiadanie poskytovať poradenské, administratívne, a v odôvodnených prípadoch aj finančné služby tým členským

¹³ Plne sa využijú najmä skúsenosti agentúry EDA z vytvárania finančného mechanizmu spolupráce.

štátom, ktoré budú chcieť realizovať spoločné projekty obstarávania¹⁴. Takto môže Komisia pôsobiť ako dôveryhodný partner členských štátov pri zavádzaní spoločného obstarávania obranných spôsobilostí.

V budúcnosti sa preskúmajú aj prínosy zavedenia stálej finančnej štruktúry nad rámec kontextu konkrétneho projektu. V závislosti od návrhu a finančného profilu by takáto stála štruktúra mohla poskytovať dodatočné finančné stimuly na spoločný rozvoj a obstarávanie spôsobilostí členskými štátmi a umožňovať začlenenie do celkového rozpočtového rámca¹⁵. Vzhľadom na výslednú podobu novej budúcej stálej štruktúrovanej spolupráce a na jej inkluzívny charakter sa zväži aj možnosť zlúčenia kľúčových aspektov súboru finančných nástrojov s rámcom PESCO.

Ďalšie kroky:

- vytvorenie výboru *ad hoc* s členskými štátmi a príslušnými zainteresovanými stranami s cieľom vytvoriť štandardizovanú počiatočnú skupinu nástrojov, ktorá by mohla byť súčasťou súboru finančných nástrojov,
- vytvorenie internej pracovnej skupiny Komisie, ktorá bude pôsobiť ako jednotné kontaktné miesto poskytujúce podporu členským štátom pri konkrétnych spoločných projektoch obstarávania, ako aj pri nasadzovaní súboru finančných nástrojov, a poskytovať ďalšie poradenské, finančné a administratívne služby,
- ďalšie preskúmanie možného zavedenia stálej finančnej štruktúry nad rámec kontextu projektu s cieľom poskytovať dodatočné finančné stimuly na spoločný rozvoj spôsobilostí.

5. Podpora integrovaných európskych dodávateľských reťazcov a konkurencieschopných MSP

Hoci sa rozvoj spôsobilostí zvyčajne v plnej výške financuje z verejných prostriedkov, priemysel často nesie významnú časť rizika. Osobitnú výzvu to predstavuje najmä pre menších dodávateľov, ktorí sa musia často prispôbovať a pravidelne modernizovať svoje výrobné kapacity na základe rôznych záujmov a pritom nestratiť krok s najnovšími inováciami. Tieto subjekty tvoria mimoriadne dôležitú súčasť dodávateľského reťazca v oblasti obrany a výzvy, ktoré musia riešiť, môžu ovplyvniť úspešnosť vývojových programov. Tieto výzvy sa môžu objaviť aj počas štádia vývoja alebo následného obstarávania.

Spôsobilosti nevyvíjajú len veľkí systémoví poskytovatelia pôsobiaci ako hlavní dodávatelia, ale aj MSP a spoločnosti so strednou kapitalizáciou, ktoré často pôsobia ako subdodávatelia. Často tak vzniká celý reťazec vzájomne prepojených prispievajúcich podnikov, ktoré sú zapojené do procesu. Ak jeden prvok tohto reťazca čelí individuálnym obmedzeniam pri financovaní potrebných podnikových investícií alebo nadobúdaní dostatočného prevádzkového kapitálu, môže to viesť k zvýšeniu celkových nákladov na vývoj a/alebo hraničných výrobných nákladov. Môže to spôsobiť aj oneskorenia v rozvoji alebo obstarávaní spôsobilostí.

¹⁴ Je potrebné poznamenať, že poskytovanie určitých služieb Komisiou, napr. finančných služieb, je podmienené mandátom v súlade s príslušnou judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie.

¹⁵ Ako sa uvádza v akčnom pláne v oblasti európskej obrany: „Národné kapitálové príspevky do „okna spôsobilostí“ budú v rámci Paktu stability a rastu považované za jednorazové opatrenia, čo znamená, že budú odčítané od štrukturálneho fiškálneho úsilia, ktoré sa očakáva od členských štátov. Rovnakým spôsobom sa bude zaobchádzať aj so zárukami, pokiaľ budú mať vplyv na deficit a/alebo dlh.“

Zároveň však, vzhľadom na nové technologické výzvy v sektore (od umelej inteligencie až po robotizáciu), pochádzajú inovácie obranných technológií často od začínajúcich podnikov, ktoré sa v niektorých prípadoch nemusia primárne zameriavať na obranu. Pri rozvoji konkurencieschopných európskych technológií, ktoré sú mimoriadne dôležité pre bezpečnosť a strategickú autonómiu Európy, môžu pomôcť vhodné finančné nástroje, ako napríklad rizikový kapitál alebo vlastné imanie.

S cieľom využiť potenciál MSP a menších subdodávateľov sa zmobilizujú všetky nástroje Európskeho obranného fondu v okne výskumu aj okne spôsobilosti. Prípravná akcia aj budúci program výskumu EÚ v oblasti obrany zabezpečia širokú účasť subjektov vrátane MSP. Európskym programom rozvoja obranného priemyslu sa preto zabezpečí to, že časť celkového rozpočtu sa použije na projekty, ktorými sa umožňuje cezhraničná účasť MSP. Takto program podporí začlenenie MSP do európskych dodávateľských reťazcov.

Hoci sa už vynaložilo veľké úsilie na podporu cezhraničného prístupu MSP a subdodávateľov na trh, ako aj na uľahčenie ich začlenenia do existujúcich alebo novozavedených dodávateľských reťazcov, na európskej aj vnútroštátnej úrovni je potrebné urobiť viac. Potrebná je škála opatrení na podporu cezhraničného prístupu na trh vrátane opatrení na:

- zníženie fragmentácie a zlepšenie fungovania jednotného trhu v oblasti obrany,
- podporu v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov alebo centrálné riadených programov EÚ,
- ďalšie zjednodušenie prístupu k financiám z Európskej investičnej banky, Európskeho investičného fondu a iných subjektov vrátane národných podporných bánk, ktoré dodržiavajú úverovú politiku s osobitným zameraním na inovácie prostredníctvom nástrojov ako vlastné imanie a rizikový kapitál,
- podporu rozvoja regionálnych zoskupení prostredníctvom európskej siete regiónov pôsobiacich v sektore obrany¹⁶.

Finančné nástroje na podporu MSP a spoločností so strednou kapitalizáciou

V európskom programe rozvoja obranného priemyslu, ktorý navrhla Komisia, sa predpokladá možnosť finančných nástrojov na podporu MSP a spoločností so strednou kapitalizáciou s cieľom preklenúť medzeru medzi výskumom a vývojom. Tieto finančné nástroje by sa mohli vykonávať so skupinou EIB (vrátane EIF pre inovačné MSP a začínajúce podniky) alebo inými príslušnými partnermi.

S cieľom stimulovať využívanie nových možností rôznymi súčasťami dodávateľského reťazca a v súlade s jeho internými obmedzeniami už skupina EIB podporuje investície do bezpečnosti a obrany, a to najmä v troch oblastiach: i) výskum, vývoj a inovácie pre technológie dvojakeho použitia vrátane kybernetickej bezpečnosti a vakcín, ak môžu byť tieto investície motivované komercializáciou na civilné použitie; ii) ochrana fyzických infraštruktúr, ako napríklad sledovanie a obmedzenie vstupu v sektoroch energetiky, dopravy a urbanistiky; a iii) telekomunikačná a informačná infraštruktúra vrátane (pevných, mobilných a satelitných) širokopásmových sietí, dátových centier a počítačových systémov. Európsky investičný fond nedávno pripravil dohody v oblasti rizikového kapitálu na podporu začínajúcich podnikov v oblasti bezpečnosti a obrany. EIB ešte viac zvýši svoje príspevky na program bezpečnosti a obrany EÚ. Prvým krokom v tomto procese je zvýšenie podpory pre technológie dvojakeho použitia, zvýšenie financovania opatrení civilnej ochrany, ako

---

¹⁶ <https://www.endr.eu/>

napríklad posilnenia fyzickej, kybernetickej a biologickej ochranej infraštruktúry, ako aj rozšírenie podpory na doplnkové investície do činností bezpečnosti a obrany. Druhým krokom bude, že banka vytvorí spoľahlivý systém náležitej starostlivosti vzhľadom na potrebné zmeny všeobecných politík, ktorý bude slúžiť na podporu investícií do sektora bezpečnosti v rámci Únie.

Ak je v prípade určitých činností súvisiacich s obranou stále obmedzený prístup k financovaniu, pokiaľ ide o obmedzenia na poskytovanie úverov, dôkladnejšie sa preskúma úloha, ktorú môžu zohrávať národné alebo regionálne podporné banky pri zavádzaní príslušných finančných nástrojov, a tým zlepšovať prístup MSP v dodávateľských reťazcoch k nadobúdaniu potrebných finančných prostriedkov. Mnohé z týchto podporných bánk už môžu a aj aktívne podporujú projekty v súvislosti s obranou štátu. K podporovaným projektom patrí spektrum projektov od štruktúry verejno-súkromných partnerstiev pre vojenské služby až po vojenské spôsobilosti, ako napríklad pancierové vozidlá. Komisia preskúma najlepšie spôsoby zavedenia príslušných finančných nástrojov v nasledujúcom viacročnom finančnom rámci.

Využitie štrukturálnych fondov a inteligentnej špecializácie

Programy financovania Únie, najmä európske štrukturálne a investičné fondy, môžu zohrávať významnú úlohu aj pri podpore integrovaných dodávateľských reťazcov. Ako sa stanovuje v akčnom pláne v oblasti európskej obrany, Komisia sa snaží podporovať možnosti financovania ponúkané štrukturálnymi fondmi, ktoré môžu využívať členské štáty v sektore obrany, ak prispievajú k cieľom predmetného fondu na účely:

- i) spolufinancovania produktívnych investičných projektov a
- ii) podpory modernizácie dodávateľských reťazcov v oblasti obrany.

Obranný priemysel môže prispieť k cieľom stanoveným v európskych štrukturálnych a investičných fondoch, napríklad k podpore rozvoja regionálnych ekonomík, a pôsobiť ako násobiteľ vysokých investícií v oblasti znalostí, pracovných miest, technologického a hospodárskeho rozvoja.

Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) môže podporovať investície pre MSP pôsobiace v sektore obrany alebo v súvislosti s ním, ak presadzujú prevažujúci cieľ posilnenia hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti Únie, patria do rozsahu pôsobnosti podpory z EFRR a prispievajú k existujúcim tematickým cieľom¹⁷.

Ak je prevažujúcim cieľom investícií prispieť k hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti Únie, na financovanie z EFRR sú oprávnené napríklad investície do výskumu a inovačných činností súvisiacich s obranou zamerané na vývoj a využívanie nových technológií, a to najmä vtedy, ak súvisia s vykonávaním inteligentnej špecializácie.

Ďalšie opatrenia na podporu MSP v sektore obrany

Komisia bude postupovať podľa správy skupiny odborníkov pre cezhraničný prístup MSP k zákazkám v oblasti obrany a bezpečnosti, ktorá bola uverejnená 30. novembra 2016. Komisia prijme odporúčania adresované členským štátom a ich verejným obstarávateľom, ktoré sa týkajú podpory MSP a subdodávateľov v rôznych oblastiach, napríklad:

- Konkrétne opatrenia, ktorými môžu orgány v oblasti obstarávania zjednodušiť cezhraničnú účasť a účasť MSP a spoločností so strednou trhovou kapitalizáciou na postupoch obstarávania v oblasti obrany. K takýmto opatreniam môžu patriť včasné

¹⁷ Podľa vymedzenia v nariadení (ES) č. 1301/2013.

poskytovanie informácií o dlhodobých plánoch a prioritách, využívanie inzercie pred obstarávaním, navrhovanie postupov verejného obstarávania tak, aby uľahčovali cezhraničnú účasť a účasť MSP, školenie dodávateľov a poskytovateľov atď.

- Opatrenia v oblasti priemyselnej politiky, ako sú napríklad príprava schém financovania pri zohľadnení potrieb MSP v oblasti obrany, poskytovanie informácií o MSP a ich kapacitách, podpora rozvoja zoskupení v oblasti obrany, vytváranie zručností, podpora a realizácia projektov výskumu a vývoja s podporou zapojenia MSP.

Očakáva sa, že tieto odporúčania sa prijmú do konca roka 2017, pričom diskusie s členskými štátmi sa už začali. V nadväznosti na odporúčania sa priemysel zapojí do vypracovania súboru osvedčených postupov v rámci dodávateľských reťazcov, ktorých cieľom bude zabezpečiť konkurencieschopné podniky a najlepšie možné produkty, ako aj poskytovať možnosti subdodávateľom v celej Európe bez ohľadu na to, kde sa nachádzajú. Komisia počíta s aktívnym zapojením priemyslu, a najmä hlavných dodávateľov, do tohto procesu.

Dalšie kroky:

- vyčlenenie časti rozpočtu európskeho programu rozvoja obranného priemyslu na projekty umožňujúce cezhraničnú účasť MSP,
- zváženie cezhraničnej účasti MSP a osobitných finančných nástrojov v kontexte prípravy návrhov pre nasledujúci viacročný finančný rámec,
- skupina EIB v krátkodobom horizonte zintenzívni svoju podporu technológií dvojakého použitia, zvýši financovanie opatrení civilnej ochrany a rozšíri podporu na doplnkové investície do činností bezpečnosti a obrany. Druhým krokom bude, že banka vytvorí spoľahlivý systém náležitej starostlivosti vzhľadom na potrebné zmeny všeobecných politík, ktorý bude slúžiť na podporu investícií do sektora bezpečnosti v rámci Únie.
- ak je v prípade určitých činností súvisiacich s obranou stále obmedzený prístup k financovaniu, pokiaľ ide o úverové obmedzenia, dôkladnejšie sa preskúma úloha, ktorú môžu v rámci nasledujúceho viacročného finančného rámca zohrávať národné alebo regionálne podporné banky pri zavádzaní príslušných finančných nástrojov, a tým zlepšovať prístup MSP v dodávateľských reťazcoch,
- zvyšovanie informovanosti o existujúcich možnostiach, ktoré sa poskytujú v rámci programov financovania EÚ, ako aj národných alebo regionálnych podporných bánk,
- vypracovanie súboru osvedčených postupov v rámci dodávateľských reťazcov v spolupráci s priemyslom.

ZÁVER

Európsky obranný fond už prináša prvé výsledky.

Prípravná akcia týkajúca sa výskumu v oblasti obrany sa už realizuje a v rámci okna výskumu poskytne za tri roky prostriedky v odhadovanej výške 90 miliónov EUR. Súčasným návrhom európskeho programu rozvoja obranného priemyslu sa do roku 2020 poskytne v rámci okna spôsobilosti ďalších 500 miliónov EUR, ktoré majú potenciál stimulovať do roku 2019 celkové investície vo výške minimálne 2,5 miliardy EUR.

Okrem toho Komisia zavádza viacero finančných nástrojov, ktoré by mali rýchlo viesť k spoločným projektom členských štátov. Komisia je pripravená podporiť konkrétne spoločné projekty obstarávania členských štátov.

Komisia plní svoju úlohu. Európsky parlament a Rada by teraz mali návrh prioritne prijať. Členské štáty by mali do roku 2018 identifikovať a vypracovať projekty, ktoré je potrebné naliehavo financovať.

Tieto návrhy a opatrenia sú súčasťou postupnej zmeny smerom k užšej spolupráci v oblasti obrany v Európe, ktorá sa skonsoliduje v nadchádzajúcom viacročnom finančnom rámci po roku 2020, keď bude Európsky obranný fond predstavovať polovicu spoločných projektov v oblasti obrany v Európe.

Vypracovaním týchto návrhov sa Komisia podieľa na vytváraní Európskej únie, ktorá chráni a obraňuje. Ambiciózny Európsky obranný fond bude podporovať konkurencieschopnosť európskeho obranného priemyslu. Bude hnacím faktorom rozvoja európskej bezpečnostnej a obrannej únie.

PRÍLOHA

Podpora spolupráce v oblasti obrany prostredníctvom súboru finančných nástrojov

Komisia bude vo vzťahu k súboru finančných nástrojov zohrávať aktívnu úlohu. Zriadi výbor *ad hoc*, ktorý sa bude skladať z členských štátov a príslušných zainteresovaných strán, a ktorého cieľom bude zabezpečiť čo najširšiu štandardizáciu súboru finančných nástrojov, aby sa umožnilo ich rýchle zavedenie v kontexte každého konkrétneho projektu. Komisia okrem toho zriadi pracovnú skupinu, na ktorú sa budú môcť členské štáty obracať so žiadosťou o pomoc pri uplatňovaní súboru finančných nástrojov na konkrétne spoločné projekty pri obstarávaní. Komisia tým konkrétne prispeje k podpore členských štátov pri realizácii spoločných projektov pri obstarávaní.

Štandardizácia súboru finančných nástrojov:

Pri úsilí o štandardizáciu súboru finančných nástrojov sa zohľadnia existujúce postupy, koncepcie a príklady z vnútroštátneho, mnohonárodného a medzinárodného kontextu. S cieľom zabrániť duplicitám by sa mali existujúce štruktúry a mechanizmy čo najlepším spôsobom prepojiť so súborom finančných nástrojov, zároveň by však mali zostať otvorené pre rôzne možnosti používaného rámca.

Zoskupovanie rozpočtových zdrojov

Pri najjednoduchšej forme zoskupovania by členské štáty, ktoré sa rozhodnú spolupracovať na projekte v oblasti obrany, prispeli sumou prostriedkov do národnej zložky (napr. na bankový účet) určeného mechanizmu zoskupovania. Tieto prostriedky sa potom môžu využiť na spoločné financovanie konkrétnych spoločných projektov s inými členskými štátmi. Už existuje niekoľko príkladov zoskupovania, ktoré boli v oblasti obrany zavedené, alebo sa pripravujú, a poskytujú predstavu o rôznych možnostiach. Konkrétne Organizácia pre spoluprácu v oblasti vyzbrojovania (OCCAR) zaviedla jednoduchý mechanizmus zoskupovania, zatiaľ čo Európska obranná agentúra (EDA) momentálne zavádza finančný mechanizmus spolupráce¹⁸ (CFM), teda formu mechanizmu zoskupovania, ktorá okrem iného umožní výmenu „vratných preddavkov“ medzi členskými štátmi. Komisia bude naďalej vyvíjať úsilie, a to najmä s cieľom preskúmať a posúdiť v akom rozsahu možno existujúce mechanizmy kombinovať so sofistikovanejším súborom finančných nástrojov.

Mechanizmus náhrady nákladov prostredníctvom finančnej štruktúry (SPV)

Z náhrady nákladov vyplynie určitý druh kvázi výnosov, ktoré sa vrátia späť pôvodným subjektom, do ktorých sa investovalo (t. j. členským štátom, ktoré investovali do rozvoja spôsobilosti). Ak sú zoskupené v účelovo vytvorenom subjekte (SPV), štruktúra peňažného toku bude podobná štruktúre v kontexte projektového financovania. Pre takýto SPV by sa mohli zväziť dve rôzne štruktúry financovania: i) kapitálové financovanie, v rámci ktorého každý členský štát, ktorý sa zúčastňuje na rozvoji, prispeje rovnakou jednorazovou platbou do SPV na pokrytie nákladov na vývoj, čo by zodpovedalo kapitálovej účasti v SPV; alebo ii) preklenovacie financovanie, v rámci ktorého sa môžu členské štáty, ktoré sa zúčastňujú na rozvoji, rozhodnúť financovať časť nákladov na rozvoj aj emisiou nástrojov kapitálového trhu (napr. projektových dlhopisov), a tým znížiť svoju počiatočnú kapitálovú účasť na SPV. Komisia bude ďalej pracovať na rôznych inštitucionálnych, finančných a právnych aspektoch potrebných na vykonávanie týchto štruktúr, vrátane zavádzania finančných

¹⁸ Dňa 18. mája 2017 prijal riadiaci výbor agentúry EDA finančný mechanizmus spolupráce ako program *ad hoc* agentúry EDA kategórie A. Rokovania s členskými štátmi o programovej dohode sa začnú čoskoro a očakáva sa, že budú uzavreté v priebehu nasledujúcich mesiacov.

štruktúr súvisiacich s projektom. Cieľom je uľahčiť ich používanie prostredníctvom šandardizácie a výmeny skúseností a najlepších postupov.

Záruka na financovanie dodávateľov v súvislosti s projektom

Záruky by sa mohli využívať na krytie pôžičiek (sub)dodávateľov v oblasti obrany. Jednou možnosťou poskytovania záruk by mohlo byť založenie záručného fondu členskými štátmi, ktoré sa zúčastňujú na obstarávaní, s cieľom vytvoriť finančnú štruktúru (napr. SPV) a zoskupiť tak príspevky. Alternatívou k predfinancovaniu záručného fondu by mohli byť dodatočné záruky, ktoré by poskytovali zúčastnené členské štáty s cieľom zabezpečiť dostatočné zvýšenie kreditnej kvality. Komisia bude naďalej vyvíjať úsilie, a to najmä, pokiaľ ide o skúmanie možností intenzívnejšej inštitucionálnej spolupráce s verejnými finančnými inštitúciami, ako sú podporné banky, v oblasti vykonávania finančných nástrojov, akými sú záruky.

Ďalšie možné nástroje

Existujú už príklady na spoluvlastníctvo v sektore obrany, konkrétne v kontexte organizácie NATO (napr. mnohonárodná letka multifunkčných tankovacích transportných lietadiel a spôsobilosť strategickej leteckej prepravy). Doposiaľ získané skúsenosti by mohli predstavovať užitočný základ pre ďalší rozvoj nástrojov, ktoré sa môžu začleniť do súboru finančných nástrojov a použiť na podporu členských štátov pri úsilí o spoluvlastníctvo. Potenciálne užitočným prídavkom k súboru finančných nástrojov by okrem toho mohli byť aj nájomné zmluvy. Jednou z možností nájmu je najmä možnosť členských štátov prenajímať od súkromného sektora a/alebo kolektívne vlastneného podniku. Počítať by sa mohlo aj s prenájmom z iného členského štátu/tretej krajiny, a to najmä v prípadoch, v ktorých sa dané krajiny buď špecializujú na určitú obrannú spôsobilosť, a/alebo majú voľnú kapacitu. Ďalšou možnosťou pre EÚ (napr. Komisiu alebo agentúru) by mohol byť prenájom (v prípadoch, v ktorých sa to umožňuje zmluvou) spôsobilostí (napr. položiek s dvojakým použitím) zo súkromného sektora.

Podpora konkrétnych projektov pri vykonávaní súboru finančných nástrojov:

Komisia zriadi internú pracovnú skupinu, ktorá bude pripravená pomáhať členským štátom pri uplatňovaní súboru finančných nástrojov. Pracovná skupina bude môcť poskytovať konkrétnu pomoc a vstupy pre konkrétne projekty. Príklady plánovaných druhov podpory, ktoré interná pracovná skupina môže poskytovať, sú zhrnuté ďalej.

